

عنوان مقاله:

فرهنگ اسلامی تعامل انسان با طبیعت و محیط زیست از منظر قرآن کریم

محل انتشار:

نهمین همایش بین المللی پژوهش های قرآنی (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسنده:

یاسین توکلی - دکترای فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، دبیر آموزش و پرورش و مدرس دانشگاه آزاد، پیام نور و دانشگاه فرهنگیان

خلاصه مقاله:

تعامل انسان با طبیعت و محیط زیست از جمله مهم ترین مضامین مورد توجه و تاکید در قرآن کریم است. با وجود بحث ها و گفت وگوهای فراوانی که در این زمینه توسط بزرگان و صاحب نظران جامعه صورت گرفته، اما هنوز این تعامل به روش علمی دقیقی بیان نشده و الگویی درست بر اساس فرهنگ اسلامی برای ارتباط صحیح و درست انسان با طبیعت و محیط زیست خویش ارائه نگردیده است. منظور از این تحقیق پر کردن این خلا علمی است. قصد آن است تا با الگو قرار دادن قرآن کریم به عنوان منشور تعامل سازنده انسان با طبیعت و محیط زیست، چرایی، چیستی و چگونگی تعامل انسان با طبیعت و محیط زیست بررسی و تبیین شود. هدف تحقیق تشریح و تحلیل چرایی، چیستی و چگونگی تعامل انسان با طبیعت و محیط زیست در فرهنگ اسلامی با تاکید بر قرآن کریم است. در این تحقیق که یک پژوهش کیفی است، برای تبیین ابعاد سه گانه تعامل انسان با طبیعت و محیط زیست، از روش تحلیل مضمون و شبکه مضامین استفاده شده است. برای گردآوری و شناسایی مضامین در تعامل انسان با طبیعت، ابتدا مبانی نظری و دیدگاه های اندیشمندان اسلامی بررسی شده، سپس با مراجعه و مطالعه دقیق قرآن کریم، مضامین مربوطه استخراج و تحلیل شده است. نتایج تحلیل مضمون و ترسیم شبکه مضامین، نشان می دهد که در بعد چرایی تعامل انسان با طبیعت، دو مضمون یکپارچه کننده عبودیت و بقاء نوع بشر ده مضمون کلیدی خلیفه الهی، امانتداری، آیات الهی، انجام واجبات، تفکر، تجربه، معرفت، نیاز، معیشت و عبرت نمود بارزی داشته اند، در بعد چیستی چهار مضمون یکپارچه کننده تسخیر، تسلط، تخریب، و تهدید و دوازده مضمون کلیدی تسخیر عام، تسخیر خاص، رحمت، آبادانی، بهره مندی ظلم، فساد، اسراف، کفران نعمت، خوف، تضییع، و تعدی نمودار شده است، در بعد چگونگی نیز چهار مضمون یکپارچه کننده عقلانیت، عدالت، هدایت و تطهیر و هشت مضمون کلیدی تفکر، عبرت، نعمت، حق، توازن، تعادل، هدایت و طهارت شناسایی و تحلیل گردیده است.

کلمات کلیدی:

قرآن کریم، انسان، فرهنگ اسلامی، تعامل، طبیعت، محیط زیست

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/966546>

